

1.02 Pregledni znanstveni članek

UDK 347.921.2(497.4)"1868/..."

Prejeto: 22. 10. 2007

Skriti zakladi Odvetniške zbornice Slovenije (1868–1991)

JELKA MELIK

doc., dr., višja svetovalka – arhivistka

Arhiv Republike Slovenije, Zvezdarska 1, SI-1127 Ljubljana

e-pošta: jelka.melik@gov.si

IZVLEČEK

Odvetniška zbornica je samoupravna oziroma avtonomna poklicna organizacija odvetnikov.

Svojo pot je začela kot Kranjska odvetniška zbornica v Ljubljani v letu 1868, nadaljevala po prvi svetovni vojni kot Odvetniška zbornica v Ljubljani, Advokatska komora v Ljubljani in po drugi svetovni vojni ponovno kot Odvetniška zbornica v Ljubljani ter končno kot Odvetniška zbornica Slovenije vstopila v novonastalo državo Slovenijo. Zbornica kot celota kakor tudi posamezni odvetniki so bili v vseh obdobjih slovenske zgodovine bolj ali manj povezani s politiko. V arhivu zbornice so se zato v dobrih sto letih nabrali dokumenti neprecenljive vrednosti za slovensko samobitnost, ki jih je potrebno zaščititi v največji meri.

KLJUČNE BESEDE: *odvetniška zbornica, odvetnik, arhivsko gradivo, politika, dokumentarno gradivo*

ABSTRACT

HIDDEN TREASURES OF THE SLOVENE BAR ASSOCIATION (1868–1991)

The Bar Association is a self-governing and autonomous professional organization of lawyers.

Its beginnings can be traced back to 1868 when it started out as the Carniolan Bar Association in Ljubljana, then continued its mission after the World War I as the Bar Association in Ljubljana, and was later re-named into the Advocates' Chamber in Ljubljana. After the World War II, it re-assumed the name of the Bar Association in Ljubljana, and finally entered the newly established state of Slovenia as the Slovene Bar Association. Throughout the different stages of the Slovene history and spanning over a period of more than a century, the association as a whole as well as its individual members have more or less been linked with politics, thus leaving the association's archive abundant in documents which are of infinite value for the Slovene identity and which deserve our utmost attention in the struggle to preserve them.

KEY WORDS: *bar associations, lawyers, archives, politics, documents*

Odvetniška zbornica je samoupravna oziroma avtonomna poklicna organizacija odvetnikov. Prve odvetniške zbornice, ki so bile ustanovljene v Avstriji in sicer na podlagi provizoričnega odvetniškega reda iz leta 1849 so imele predvsem posvetovalno vlogo in nalogo postavljanja zastopnikov revnih. Na podlagi odvetniškega reda iz leta 1868 pa so začele delovati zbornice, ki so bile, po svojih veliko večjih pristojnostih, že podobne današnjim.¹ Do leta 1820 je imenoval odvetnike cesar, od 1820 do leta 1849 višje deželno sodišče, od 1849 do 1868 pravosodni minister, kasneje pa uradnega imenovanja ni bilo več. Odvetništvo je namreč od leta 1868 dalje urejal Odvetniški red, vpeljan z zakonom z dne 6. julija 1868, ki je stopil v veljavo januarja 1869.² Za opravljanje odvetništva je bil potreben le dokaz o izpolnitvi taksativno naštetih pogojev: domovinska pravica v eni izmed občin avstrijskih dežel; poslovna sposobnost; končan pravni študij in doktorat na eni izmed avstrijskih univerz; praksa; odvetniški izpit ter vpis v seznam odvetnikov pri odvetniški zbornici na območju proslilčevega stalnega bivališča. Petletno opravljanje funkcije sodnega svetnika je nadomeščalo pogoje doktorata, prakse in odvetniškega izpita. Tako so mnogi sodniki po odhodu v pokoj začeli opravljati poklic odvetnika. O vpisu je odločal odbor zbornice, zoper zavrnitev vpisa je bila dovoljena pritožba na odvetniško zbornico in zoper njeno odločbo na Vrhovno sodišče. Naloga advokata je bila predvsem, da je, v skladu z zakonom in pooblastilom, zastopal stranke pred sodišči in oblastnimi organi v avstrijski polovici monarhije.

Nastanek Odvetniške zbornice

Odvetniška zbornica Slovenije ima danes za seboj že več kot sto let zgodovine. Svojo pot je začela kot **Kranjska odvetniška zbornica v Ljubljani** (uradno *Krainische Advokatenkammer*). Nastala je v letu 1868.³ Imela je svoj opravični red, ki ga je pravosodni minister potrdil 9. februarja 1874. Njena naloga je bila "varovati čast, ugled in pravice odvetniškega stanu". Delovala je na plenarnih skupščinah pa tudi preko svojega odbora. Odvetniško zbornico so sestavljali vsi odvetniki, vpisani v seznam odvetnikov, ki so imeli stalno prebivališče na območju te zbornice. Število odvetnikov pri odvetniški zbornici ni bilo omejeno. Zbornica je imela tudi nadzorstvo nad odvetniki in izpolnjevanjem

njihovih dolžnosti. Disciplinski svet (*Disciplinarrath*) je praviloma deloval pri vsaki zbornici. Disciplinske kazni za odvetnike so bile: pismeni opomin; globa, prepoved opravljanja poklica do enega leta, črtanje iz seznama odvetnikov, ki je učinkovalo tri leta, po preteku tega pa zbornica ni bila dolžna dovoliti ponovnega vpisa. Zbornico je nadziral pravosodni minister, končna odločitev o težjih disciplinskih zadevah pa je pripadala sodiščem. Odvetniške zbornice so nastale na sedežih deželnih sodišč. Slovenski odvetniki so bili člani ne le Kranjske odvetniške zbornice, ki je imela sedež v Ljubljani, temveč tudi odvetniških zbornic v Gradcu in Trstu ter posamič v Celovcu in na Dunaju.

Do leta 1898 je bila kranjska odvetniška zbornica, ki je bila po nacionalni sestavi mešana, narodnostno neopredeljena. Neka civilna pravda na višjem deželnem sodišču v Gradcu, kjer so prepovedali uporabo slovenskega jezika, čeprav sta bili obe stranki in njuna odvetnika slovenski, je bila povod, da je bil leta 1898 na izrednem občnem zboru sprejet sklep, da postane slovenščina izključni uradni jezik zbornice. Kranjska odvetniška zbornica se ni le odpovedala svoji dotedanji nevtralnosti, temveč je postala "eden izmed glavnih nosilcev boja za slovensko uradovanje".

Med slovenskimi odvetniki je bilo ne malo "pisanikov, pisateljev, znanstvenikov, mož zaslužnih za znanost, politikov in drugih delavcev na javnem in prosvetnem polju".⁴

Delovanje Odvetniške zbornice v prvi Jugoslaviji

Novembra 1918 je Narodna vlada z naredbo⁵ razširila območje Kranjske odvetniške zbornice na vse ozemlje nove jugoslovanske Slovenije, ki se je odslej imenovala **Odvetniška zbornica v Ljubljani**. Sprejela je tudi večji del slovenskih odvetnikov iz nekdanje Primorske. Ti so zapustili ozemlje, ki ga je zasedla Italija. Zbornica je še naprej delovala po avstrijskem zakonu. Leta 1929, po sprejetju novega in za vso državo veljavnega zakona o advokatih, je bila za območje višjega deželnega sodišča v Ljubljani z uredbo ustanovljena **Advokatska komora** v Ljubljani, ki je ohranila popolno kontinuiteto s prejšnjo zbornico. Zakon o advokatih za kraljevino SHS je določal, da je advokatura poklic javnega reda, pridobljen z vpisom v imenik advokatov. Pogoji za vpis so bili: državljanstvo kraljevine SHS; poslovna sposobnost

¹ Sergij Vilfan (1994) str. 95–96.

² Peter Čeferin (1988); Sergij Vilfan (1968), str. 373–448.

³ Sergij Vilfan (1968), str. 21–96.

⁴ Fran Skaberne (1936).

⁵ Uradni list Narodne vlade SHS v Ljubljani, št. 38/4/1918.

(opravilna); končana pravna fakulteta; praksa; advokatski ali sodniški izpit. Brez prakse in advokatskega izpita pa so za vpis v imenik odvetnikov lahko zaprosili: državni pravobranilci, predsedniki okrožnih in trgovinskih sodišč, predsedniki in sodniki višjih sodišč, vrhovni državni tožilec in višji državni tožilci ter njihovi namestniki, izredni in redni profesorji prava na univerzi. Vpis v imenik odvetnikov je bil dovoljen tudi sodnikom, državnim tožilcem in tajnikom višjih sodišč s sodniškim izpitom, ki so te funkcije opravljali vsaj pet let, vendar pa advokature niso smeli pet let izvrševati v istem kraju, kjer so bili sodniki, tožilci ali tajniki. Prosilec, ki mu je odbor advokatske zbornice odklonil vpis v imenik advokatov, je imel pravico pritožbe na kasacijsko sodišče.

Glavna naloga advokatov je bila tudi po tem zakonu pomagati posameznikom s pravnimi nasveti; zastopati stranke pred vsemi sodišči, drugimi državnimi in samoupravnimi organi ter javno-pravnimi telesi.

Zakon o advokatih (1929) je določal, da je advokatski stan neodvisen. Odvetniški poklic je bil dostopen tudi ženskam, kar je bila pomembna novost, še posebej zato, ker vse do konca obstoja prve Jugoslavije ženske niso mogle postati sodnice. Že istega leta je bila v advokatsko komoro vpisana prva ženska, kasneje pa še dve. Advokate je nadziral v prvi vrsti odbor advokatske zbornice, vrhovna nadzorstvena pravica pa je pripadla pravosodnemu ministru. Izjema, da so sodišča imela pravico vzdrževati red na obravnavah in izrekati globe v civilnem in kazenskem postopku, je veljala tudi tu.

Ljubljanska odvetniška zbornica je imela tri disciplinske senate. Disciplinske kazni so bile: pismeni ukor, denarna kazen, ustavitev izvrševanja advokature do enega leta (pri pripravnikih: podaljšanje prakse in izguba pravice zastopanja, oboje največ za eno leto) in izbris iz imenika advokatov. O prizivu zoper odločitev disciplinskega sveta je odločalo kasacijsko sodišče. 1930 je bila ustanovljena Zveza odvetniških zbornic kraljevine Jugoslavije, katere naloga je bila, "da koordinira in po potrebi koncentrira napore vseh zbornic v namenu zaščite pravic in interesov odvetniškega stanu, posebno njegove svobode in imunitete v izvrševanju poklica ter avtonomije njegove organizacije. Kot članica te Zveze je bila tudi odvetniška zbornica v Ljubljani članica mednarodne zveze odvetnikov".

Odvetniki so tudi v tem obdobju zavzemali vodilna mesta v skupnem društvu vseh pravnikov, imenovanem "Pravnik", ki je sedaj predvsem izdajalo strokovni časopis in skrbelo za pravno znanost ter izdajalo zakonov.

Slovenski odvetniki so tudi v tem času poleg svojega poklica opravljali še številne kulturne in politične dejavnosti. Med njimi najdemo štiri pisatelje, dva univerzitetna profesorja in kar sedemnajst politikov. Ob tem se nam postavlja vprašanje, zakaj je bilo nekdanje med odvetniki tako veliko politikov? Takole je o tem razmišljal avtor drobne brošure z naslovom Slovenski advokati in javni notarji v književnosti in politiki, ki je izšla leta 1936: "Ko je odvetnik po svojem poklicu navajen javno nastopati in govoriti, razpravljati o vseh mogočih predmetih, ročno odgovarjati na trenutno postavljena vprašanja, ko v izvrševanju svojega poklica ni nikomur odgovoren, in zato ni odvisen od nikogar, ali ni že samo zato v prvi vrsti pozvan, da se posveti politiki? V trajnem stiku z oblastvi ima priložnost motriti napake in pogoške v sodstvu in v upravi; proučevanje zakonov in opazovanje, kako se uporabljajo, ga navajata, da razmišlja, kako naj se zakon spremeni ali sploh razveljavi, če je kvaren. Ker vodi lastno pisarno, si advokat pridobi tudi spretnost v ustrojanju uradov. Končno mu tudi ni treba opustiti svojega poklica, kadar poleg njega vrši službo občanskega svetovalca, župana, banovinskega svetnika, ali mandat narodnega poslanca ali senatorja. Tako vidimo, da so se advokati vseh narodov in vseh časov v veliki meri bavili in se še bavijo s politiko, zlasti v parlamentih."⁶

Odvetniške zbornice po 2. svetovni vojni

Prvi zakon, ki je urejal odvetništvo v drugi Jugoslaviji, je bil zvezni "Zakon o odvetništvu", ki je stopil v veljavo decembra 1946.⁷ Do nove zakonske ureditve je sicer uradno veljal stari "Zakon o advokatih" iz leta 1929, a je položaj Odvetniške zbornice bistveno spremenila že Odredba o postavitvi delegata v odvetniški zbornici v Ljubljani, ki jo je na podlagi zveznega odloka izdal minister za pravosodje 18. maja 1945.⁸ Določala je, da postavljeni delegat začasno vodi odvetniško zbornico po navodilih in pod nadzorstvom ministrstva za pravosodje. Sodišča so se morala glede "zastopanja strank pred sodišči po odvetnikih" držati neobjavljenega Ukaza ministra za pravosodje, ki ga je v obliki okrožnice poslal dne 20. novembra 1945⁹ predsedniku vrhovnega sodišča in vsem predsednikom okrožnih in okrajnih sodišč: "Delegat v odvetniški zbornici v Ljubljani izdaja odvetnikom in odvetniškim pripravnikom začasna dovoljenja za izvrševanje oz. nadalje-

⁶ Fran Skaberne (1936), str. 3.

⁷ Uradni list FLRJ, št. 102/1946.

⁸ Uradni list SNOS, št. 5/1945.

⁹ Arhiv Republike Slovenije, Vrhovno sodišče RS, Su 149/45.

vanje odvetniške prakse ... Vse narodne sodnike izpolite nadalje opozoriti, da je vloga odvetnika in pravnega zastopnika drugačna kot je dejansko bila v bivši Jugoslaviji. Tudi pri zastopanju strank se morajo odvetniki zavedati, da ima interes skupnosti prednost pred interesom posameznika. V interesu skupnosti pa je, da se pri vsaki obravnavi dožene polna resnica in izreče polna pravica. Dolžnost odvetnika je zato, da pri tej nalogi sodiščem pomaga; zato mora gledati, da je vse kar navaja resnično. Če sodnik opazi, da odvetnik pri zastopanju strank očitno in zavestno zavija ali potvarja resnico, če se poslužuje tako imenovanih advokatskih trikov, če se obnaša nedostojno ali če se izraža nespoštljivo o naših narodnih oblastvih in njihovih organih ali o pridobitvah narodnoosvobodilnega boja, ga mora sodnik na mestu ukoriti in če to ne zaleže, disciplinirati s primerno globo. Vsak tak primer je razen tega treba javiti delegatu v odvetniški zbornici v Ljubljani zaradi ev. uvedbe disciplinskega postopanja." Delegat Ministrstva za pravosodje Ljudske republike Slovenije je sestavljal posebne sezname odvetnikov. Samo v teh seznamih navedeni odvetniki so smeli "nastopati pred sodišči in drugimi oblastmi kot odvetniki ali odvetniški pripravniki."

V socialistični ureditvi naj bi bila torej vloga odvetnika in s tem Odvetniške zbornice bistveno drugačna kot prej in se je bistveno razlikovala od tiste vloge odvetnika, ki se je izoblikovala v državah s parlamentarno demokracijo. Zakon o odvetništvu iz leta 1946 je določal, da je naloga odvetništva dajati "pravno pomoč ustanovam, podjetjem, organizacijam in posameznikom za dosego njihovih pravic in z zakonom zavarovanih koristi" ter tako pomagati "državnim organom pri pravilni uporabi zakonov in okrepitvi pravnega reda v državi." Odvetniško dejavnost je lahko opravljal vsak, ki si je pridobil pravico do odvetništva in je bil vpisan v odvetniški zbornici. Za pridobitev pravice do odvetništva je zakon zahteval: državljanstvo Federativne ljudske republike Jugoslavije, končano pravno fakulteto, triletno pripravniško prakso, odvetniški izpit. Redni in izredni profesorji pravne fakultete so lahko pridobili pravico do odvetništva s prenehanjem profesorske službe. Odvetnik ni mogel postati, kdor ni bil "vreden zaupanja". Kot nevedne zaupanja so štele predvsem osebe, ki niso imele volilne pravice ali pravice opravljati državno ali javno službo; osebe, obsojene zaradi nečastnih kaznivih dejanj; osebe v kazenski ali disciplinski preiskavi; osebe, ki so se ukvarjale z nezakonitim in nedovoljenim posredovanjem in so s tem ovirale pravilno delo državnih organov. Odvetnik ni smel opravljati državne ali kake druge stalne službe. Sodniki, javni tožilci in njihovi pomočniki so lahko opravljali odvetništvo po prenehanju te službe, vendar še dve leti ne v tistih krajih,

kjer so zadnji dve leti službovali. Zoper odločbo odvetniške zbornice, s katero je le-ta zavrnila vpis, se je kandidat mogel pritožiti ministru za pravosodje ljudske republike.

Odvetniška zbornica je bila po tem zakonu organizacija odvetnikov na določenem območju. Njena naloga je bila zagotoviti in nadzirati, da njeni člani pravilno opravljajo odvetništvo. Organi zbornice so bili: zbor, izvršilni in nadzorstveni odbor. Pri vsaki zbornici je bilo tudi disciplinsko sodišče in disciplinski tožilec. Zbornica je bila pod nadzorstvom republiškega ministra za pravosodje. Število odvetniških zbornic v posameznih republikah je določala republiška vlada.

Za manjše prestopke ("*pregreške in nerednosti*") je lahko kaznoval odvetnike in odvetniške pripravnike izvršilni odbor odvetniške zbornice, in sicer z opominom ali manjšo denarno kaznijo. Zoper njegovo odločbo ni bilo pritožbe. Kršitve ali brezvestno opravljanje dolžnosti in kršitve odvetniškega ugleda pa je sodilo disciplinsko sodišče odvetniške zbornice. Disciplinske kazni so bile denarna kazen, javni ukor, prepoved opravljanja odvetništva do enega leta oziroma podaljšanje prakse za pripravnike in končno še trajna izguba pravice do odvetništva. Vrhovno sodišče ljudske republike je kot najvišje sodišče sodilo v disciplinskih zadevah odvetnikov.

Nova advokatska zbornica se je uradno imenovala **Odvetniška zbornica v Ljubljani**.¹⁰ Ustanovni zbor se je začel 26. julija 1947. Avgusta je bil izvoljen tudi izvršilni odbor, kot ga je predvideval zakon o odvetništvu. Od delegata ministrstva za pravosodje LRS je prevzel posle, pisarno in premoženje v svojo upravo. Izvršilni odbor je "*razvid odvetnikov in odvetniških pripravnikov*" začel voditi na novo. V prvem delovnem poročilu, ki ga je izvršilni odbor podal na prvem rednem zboru Odvetniške zbornice v Ljubljani 27. marca 1949, beremo le, da so bili vpisani v ta razvid vsi odvetniki in pripravniki, ki jim je **Komisija za presojo pravice za opravljanje odvetništva pri predsedstvu vlade LRS** priznala pravico za izvrševanje odvetništva oziroma do izvrševanja poslov kot odvetniški pripravniki.¹¹

Šele po letu 1949 je Odvetniška zbornica zopet delovala in imela redne letne zборе. Zapisniki le-teh in delovna poročila izvršilnega odbora nam razkrivajo težave, s katerimi se je srečevalo odvetništvo. Število odvetnikov ni dosegalo niti tretjine predvojnega števila. Več okrajev je bilo brez odvetnika. Obstoječi odvetniki so bili preobremenjeni z de-

¹⁰ Arhiv Odvetniške zbornice v Ljubljani, 1945–1957.

¹¹ Prav tam.

lom, še posebej zaradi njihove visoke povprečne starosti, novih odvetnikov pa skoraj ni bilo. Socialno zavarovanje odvetnikov ni bilo urejeno, tarife so bile nenormalno nizke, predpisi o obdavčenju odvetnikov nevdružni, niti ena tretjina odvetnikov z dohodki svoje pisarne ni dosegala eksistenčnega minimuma. Odvetniki so tudi težko dobili poslovne prostore, še težje pa so jih opremili. Le redki so prostovoljno sodelovali pri strokovnih pogovorih in drugih aktivnostih, čeprav si je izvršilni odbor močno prizadeval, da bi bili odvetniki tako kot strokovno tudi vsesplošno politično aktivni.

Več kot očitno je, da so advokati predstavljali za komunistično oblast poseben problem in želela jih je obvladati na različne načine. Zaradi pokončne države nekaterih odvetnikov in zaradi premajhnega števila novih je bila prisiljena popravljati odvetniško zakonodajo.¹² Leta 1957 je bil sprejet Zakon o odvetništvu,¹³ ki je že v prvem členu prinesel pomembno določbo: *"Odvetniki so pri opravljanju odvetništva samostojni"*. Odvetništvo je odslej ponovno namenjeno varovanju interesov stranke pred interesom države. Leta 1965 je bil zakon spremenjen in dopolnjen¹⁴ z določbami o nagrajevanju odvetnikov, leta 1970 pa zamenjan s Splošnim zakonom o odvetništvu in pravni pomoči,¹⁵ ki mu je leta 1972 sledil prvi slovenski odvetniški zakon.¹⁶ Kako se je spreminjala ureditev odvetniškega poklica nam najbolj jasno in jedrnato pokažejo besede poslanca Zdenka Roterja na seji slovenske skupščine 1. aprila leta 1971: *"S svoje strani naj dodam še to, da bomo v trenutku, ko bomo dokončno sprejeli ta zakon, s tem pokopali, po mojem mnenju, najbrž za vedno neko politično podmeno, ki je dolgo obstajala pri nas v družbenopolitičnem prostoru; namreč podmeno o tem, da je odvetništvo nekakšen rekvizit stare meščanske družbe in ga je zato treba odpraviti iz novega socialističnega sistema ... Zakonski osnutek, kakršen je pred nami, dokončno odpravlja to zablodo, kolikor je bila pri nas prisotna in kolikor je še kje prisotna."*¹⁷ Nekaj korakov nazaj je naredil Zakon o pravni pomoči iz leta 1979, vendar ni mogel več bistveno ogroziti slovenskega odvetništva. V osemdesetih letih preteklega stoletja se je Odvetniška zbornica Slovenije ponovno dejavno vključila v družbena dogajanja, ki so se zaključila z nastankom slovenske države leta 1991, izstopom zbornice iz

Zveze republiških in pokrajinskih zbornic Jugoslavije, včlanjenjem v Mednarodno unijo odvetnikov leta 1992, s sprejetjem novega Zakona o odvetništvu v letu 1993 in statuta Odvetniške zbornice Slovenije v letu 1994.¹⁸

Dokumentarno in arhivsko gradivo Odvetniške zbornice Slovenije

Pisno dediščino slovenske Odvetniške zbornice hrani zbornica sama in ga vse do sedaj ni želela predati državnemu arhivu. Le bežen pogled v njeno daljno in bližnjo preteklost, ki smo ga skušali podati, nam pokaže izredno velik pomen njenega delovanja kot tudi dejavnosti njenih posameznih članov za slovensko samobitnost. Ohranjeni dokumenti nedvomno v celoti predstavljajo kulturni spomenik neprecenljive vrednosti. V njih najdemo številne zapise, ki pričajo o izredno pomembni vlogi slovenskih odvetnikov pri emancipaciji Slovencev vse od poznih šestdesetih let devetnajstega stoletja do začetka devetdesetih let dvajsetega stoletja. Najvažnejši del zborničnega dokumentarnega gradiva prav gotovo predstavljajo zapisniki sej nje skupščine in odbora, kakor tudi imenik odvetnikov. S precejšno gotovostjo pa moremo trditi, da bi naredili veliko škodo, če bi samo te dokumente odbrali kot arhivsko gradivo. Med popisanimi papirji, ki jih skrbno čuva današnja Odvetniška zbornica, so se namreč ohranili številni dokumenti, ki niso nastali pri opravljanju njenih dolžnosti, a niso nič manj pomembni za osvetlitev slovenske zgodovine.

Odločili smo se, da bomo za arhivsko gradivo določili celotno dokumentarno gradivo Odvetniške zbornice Slovenije in njenih predhodnic, ki je nastalo v obdobju 1868–1991. K določanju natančnejših kategorij arhivskega gradiva oziroma k odbiranju arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva pa bomo pristopili šele pri gradivu, ki izvira iz kasnejšega obdobja, tistega po letu 1991. Navodilo o odbiranju arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva Odvetniške zbornice Slovenije bo zato (vsaj v svojem prvem delu) zelo kratko. Marsikdo se bo ob tem vprašal, ali ne stopamo s takim načinom določanja arhivskega gradiva korak nazaj in oživljamo že preživeto prakso. Ni mogoče odgovoriti povsem nikalno. Žal nas k takemu ravnanju silijo nedavne slabe izkušnje. Zavedamo se nepopravljive škode, ki je nastala zaradi uničenja dokumentarnega gradiva pomembnih javnopravnih oseb (na primer gradiva slovenskih obveščevalnih služb).

¹² Več o tem: Peter Čeferin (2006), str. 91–113.

¹³ Uradni list FLRJ, št. 15/1957.

¹⁴ Uradni list SFRJ, št. 51/1965.

¹⁵ Uradni list SFRJ, št. 15/1970.

¹⁶ Uradni list SR Slovenije, št. 29/72.

¹⁷ Peter Čeferin (2006), str. 114.

¹⁸ Več o tem: Peter Čeferin (2006) str. 115–181.

Skrb pa zbujajo tudi razne najdbe pomembnih dokumentov (na primer gradivo javnih tožilcev, izvedeniška mnenja psihiatrov), ki bi morali biti že zdavnaj skrbno shranjeni v enem izmed pristojnih slovenskih arhivov. Edina rešitev je torej opisan način ravnanja, saj moremo v največji meri zavarovati pomembne dokumente le tako, da jih dvignemo med najvišje vrednote slovenske države, ki jih štiti kazenski zakon. Vprašanje, ali bo zbornica predala svoje arhivsko gradivo pristojnemu arhivu ali pa bo uspela doseči lastno varstvo arhivskega gradiva po 62. členu veljavnega arhivskega zakona, ostaja pri tem manj važno vprašanje.

Viri in literatura

Viri

Arhiv Odvetniške zbornice v Ljubljani, 1945–1957.

Arhiv Republike Slovenije, AS 1237, Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Su 149/45.

Uradni list FLRJ, št. 102/1946.

Uradni list FLRJ, št. 15/1957.

Uradni list Narodne vlade SHS v Ljubljani, št. 38/4/1918.

Uradni list SFRJ, št. 51/1965.

Uradni list SFRJ, št. 15/1970.

Uradni list SNOS, št. 5/1945.

Uradni list SR Slovenije, št. 29/72.

Literatura

Čeferin, Peter: *Neodvisnost odvetnika posebej v Sloveniji 1868–1988*. Ljubljana: Uradni list Socialistične republike Slovenije, 1988.

Čeferin, Peter: *Odvetniška zbornica Slovenije, Odlomki iz zgodovine*. Ljubljana: Odvetniška zbornica, 2006.

Skaberne, Fran: *Slovenski advokati in javni notarji v književnosti in politiki*. Ljubljana: Pravniki, 1936.

Vilfan, Sergij: Odvetništvo na Slovenskem in ljubljanska odvetniška zbornica (do razširitve zborničnega območja na jugoslovansko Slovenijo). *Pravnik* 23 (1968), str. 373–448.

Vilfan, Sergij: Odvetniška zbornica. *Enciklopedija Slovenije*, 8. zvezek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1994.

Zusammenfassung

VERBORGENE SCHÄTZE DER RECHTSANWALTSKAMMER SLOWENIENS (1868–1991)

Die Rechtsanwaltskammer als selbstverwaltete bzw. autonome Berufsorganisation der Rechtsanwälte blickt in Slowenien auf eine mehr als 100 jährige Vergangenheit zurück. Die heutige Rechtsanwaltskammer begann als Krainische Rechtsanwaltskammer in Ljubljana im Jahr 1868 mit ihrer Tätigkeit, setzte diese nach dem Ersten Weltkrieg als Rechtsanwaltskammer Ljubljana und nach dem Zweiten Weltkrieg wiederum als Rechtsanwaltskammer Ljubljana fort und wurde schließlich als Rechtsanwaltskammer Sloweniens in den neu entstandenen Staat Slowenien aufgenommen. Die Berufsorganisation als Ganzes als auch die einzelnen Rechtsanwälte waren in allen Perioden der slowenischen Geschichte mehr oder weniger mit der Politik verbunden. In der ersten, österreichischen Periode stellte die Rechtsanwaltskammer einen der Hauptträger des Kampfes um die slowenische Amtsführung dar, und in der letzten, sozialistischen Periode war sie am Prozess der Entstehung des unabhängigen Staates beteiligt. In ihrem Archiv befinden sich Dokumente, die für die slowenische Eigenständigkeit von unschätzbarem Wert sind und deshalb zur Gänze als Archivgut determiniert werden müssen.